

nr. 4 AUGUST 2022 88. ÅRGANG

ORGANIST

bladet

ALLE KAN SYNGE

JAN LUNDS SANGØVELSER:
SYNG NEMT, SUNDT OG SIKKERT

ANMELDELSE:
NYE UDGIVELSER
AF NIELS LA COUR

Dansk Organist og Kantor Samfund DOKS

Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)
doks@doks.dk - www.doks.dk
Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**
Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)

Bestyrelse DOKS

Karin Schmidt Andersen formand
Hendriksholm Kirke
Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
ksa@doks.dk
Tlf. 21 28 00 72

Poul Skjølstrup Larsen næstformand
Løgumkloster Kirke
skjoelstrup@doks.dk
Tlf. 40 68 21 44

Anders Gaden kasserer
Helligåndskirken, Aarhus
anders@helligandskirken.dk
Tlf. 51 35 63 88

Bente Hogrefe Nielsen
Sjællands Kirkemusikskole
bente.hogrefe@mail.dk
Tlf. 29 67 13 01 - 46 96 46 92

Peter Bjerregaard
Godthaabskirken
pb@godthaabskirken.dk
Tlf. 26 36 87 61

Christina Beltoft
Nørre Tranders Kirke
beltoftchristina@gmail.com
Tlf. 98 14 91 73 - 61 71 91 73

Susanne Krog Thesbjerg
Sankt Hans Kirke, Odense
susannethesbjerg@hotmail.com
Tlf. 26 82 80 14

Akademikernes A-kasse

Vester Farimagsgade 13 - 1606 København V
Tlf. 33 95 03 95 - www.aka.dk

Organistbladet DOKS

Mikael Garnæs ansvarshavende redaktør
Tysk-fransk reformert Kirke
organistbladet@doks.dk - Tlf. 41 26 63 31
Abonnement: årligt kr. 600
Annoncer sendes til annoncer@doks.dk
Annoncepriser: Kontakt redaktør eller www.doks.dk
Deadline for redaktionelt stof til næste nummer: 1. september
Deadline for annonce-materiale: 1. september
Grafisk arbejde: spotON og RiisGraphics
Tryk: Litotryk A/S
Forsidegrafik: Helle Riis
Forsidefotomateriale: Kim Matthäi Leland

INTROITUS Af Mikael Garnæs

SANG KAN LØFTE BØRN UD AF MISTRIVSEL

Korsang er en social aktivitet. At synge sammen med andre aktiverer en hel række bevidste og ubevidste medmenneskelige mekanismer, som også kan være værdifulde i mange andre sammenhænge, og det har man gennem tiderne været opmærksom på.

I Venezuelas slumkvarterer blev der for nogle år tilbage skabt fænomenet *El Sistema*, der har givet mange børn musikalske kompetencer og været deres vej ud af fattigdom. At de gode effekter ikke kun var af social karakter viser sig deraf, at denne uddannelse har ført nogle musikere helt til verdenstoppen, som f.eks. dirigenten Gustavo Dudamel. (Se oktobernummeret 2016).

I dansk sammenhæng oplever vi i disse år et andet projekt, der kombinerer opgradering af musikalske færdigheder med styrkelse af trivsel, sociale færdigheder, indlæring, koncentration og sprog. Det hedder Alle Kan Synge og er opstået på den socialt udfordrede københavnske Vestegn.

Initiativtageren og projektleder Anne-Kari Ferenczi fortæller om projektet, der er et samarbejde mellem skole, kirke og kommunal musikskole i Herstedøster. Det bygger på et 2-lærer-system med læreren og en Alle Kan Synge-korleder, som er uddannet i en særlig pædagogik, der lægger vægt på trivsel og styring af energierne i klassens rum.

Herstedøster Kirke har lagt resurser til projektet, men har fået meget tilbage, bl.a. i form af øget tilslutning til kirkens egen børnekorvirksomhed.

Også politisk har initiativet vakt opmærksomhed fra bl.a. borgmester og kulturminister, og der er blevet tilknyttet et forskningsprojekt, der undersøger og dokumenterer de sociale effekter af en opgradering af korsangen. Anne-Kari Ferenczi ser det som en diakonisk opgave for folkekirken, at kristendommens budskab om næstekærlighed kan blive praktiseret i skolen, uden forkyndelse, men med uddannede korledere fra kirken.

IND- HOLD

4-7
**ALLE KAN
SYNGE**

10-11
**ET SÆRDELES
ANVENDELIGT
OPSAMLINGSALBUM**

18
**NYE PUBLIKATIONER
KIRKEARIER,
SANGMESSER OG
ORGELFANTASIER**

21
**MUSIK TIL GUDSTJENESTEN
11. SØNDAG
EFTER TRINITATIS,
2. TEKSTRÆKKE**

8-9
**JAN LUND:
SANGØVELSER**

14-16
**ANMELDelse
NYE UDGIVELSER AF
LA COUR**

12-13
REGISTERTAVLEN

17
**KLUMME
SAMMEN OG
HVER FOR SIG**

22
**FORMANDEN HAR ORDET
"INGEN SKAL FÅ
ONDT I MAVEN AF
AT GÅ PÅ ARBEJDE"**

23
KALENDER

24
**DOKS'EN UD AF BOKSEN
JENS KAAS**

ALLE KAN SYNGE

I maj 2022 kunne man opleve noget så sjældent som et indslag i TV2 Nyhederne, der handlede om en skolekoncert i Albertslund. En sal propfyldt med elever fra Herstedøster Skole fejrede afslutningen på endnu et år, hvor samtlige elever fra 0.-3. årgang havde haft klassekor på skoleskemaet to gange om ugen. Børnene havde sunget uge efter uge med uddannede korledere, og sluttede af med en stor koncert for familie og venner med nogle af landets bedste musikere som backinggruppe og sammen med korskolen fra Herstedøster Kirke. Mange fra kommunalbestyrelsen og forvaltningen, herunder borgmesteren, men også fra kirken, var mødt op for at overvære koncerten, og der blev talt meget om musikens potentiale til at skabe fællesskaber og social inkludering.

Projektet hedder Alle Kan Synge, og initiativtageren og projektleder Anne-Kari Ferenczi fortæller, hvordan det hele startede: "Det var i 2010, og anledningen var, at jeg skulle spille til en skoleguds-

tjeneste i Herstedøster Kirke. Ingen af børnene sang med på salmerne, der ellers var meget kendte, og det synes jeg var helt forkert, men det satte nogle tanker i gang i mig. Jeg oplevede også nærmest stemmeskam hos menigheden til bryllupper og begravelser, selvom det er en vigtig stund for dem. Det er underligt, for sangen burde netop løfte og give menigheden den ekstra dimension og samhørighed som det talte ord ikke kan. Og vi snakker i folkekirken ikke om, hvor absurd det egentlig er. Inden skoleeleverne gik ud af døren, spurgte jeg de voksne om, hvem der var musiklærer på skolen. Jeg fik fat i vedkommende og foreslog et skole-kirke samarbejde omkring børnekor. Musiklæreren syntes godt om ideen, men da jeg lidt senere havde møde med skolelederen, stødte jeg på en lukket dør. "Vi har ikke interesse i et samarbejde."

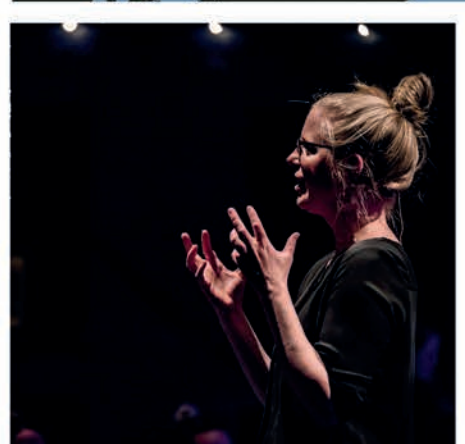
"Men der var tændt en gnist, og så startede vi selv et spirekor og i løbet af årene en korskole i kirken. Guleroden til at synges i spirekor var, at korsangerne kunne

synges sammen med Sigurd Barrett, som turnerede med forestillingen *Sigurd fortæller bibelhistorier*. Det var en populær begyndelse, som menighedsrådet var med på, selvom det var forbundet med større udgifter. Derfra udviklede det sig de følgende år med børnehavekor, spirekor, børnekor, juniorkor og ungdomskor i kirken. Menighedsrådet besluttede at korskolen skulle være en erklæret vision for kirken."

"Da Herstedøster skole nogle år senere fik ny skoleleder og indskolingsleder, kom der også hul igennem til skolen. Jeg kom i kontakt med musikkoordinatoren i indskolingen og foreslog et lille kort projekt over nogle få gange med kor i to klasser, afsluttende med en morgensangskoncert. Det var en succes, og herefter aftalte vi at prøve samme koncept med to klasser, men nu over længere tid: et halvt år. Jeg fremlagde mine tanker for den nye ledelse, som straks var interesseret i et endnu større samarbejde, da de netop skulle have en ny profil på skolen,

Fotos: Kim Matthäi Leland

og vores sangprojekt passede perfekt ind i profilen: livsduelighed og dannelse. Menighedsrådet så også potentialet i projektet og opfordrede mig til at tænke stort, og så satte jeg mig ganske enkelt og skrev min drøm ned: Alle børn skal have korsang på skoleskemaet med en uddannet korleder i tæt samarbejde med klassens lærer!”

Fra drøm til realitet

Projektbeskrivelsen gik ud på at gøre sang til en væsentlig del af skoleforløbet. Fra første dag i skolen skal kor være med til at styrke klassens sociale færdigheder, fællesskab, indlæring, koncentration og sprog, og det at synge skal være naturligt for alle børn fra starten. Der blev nedsat en projektledelsesgruppe med skolens ledelse og repræsentanter fra kirken med Anne-Kari som projektleder. Alle Kan Synges første år begyndte med 0. og 1. klasse, herefter udvidet med en årgang mere pr. år, indtil alle fire årgange var med i tredje år af projektet. Albertslund

musikskole blev også en nær samarbejdspartner. Meget vigtigt var det, at Anne-Kari fik kontakt til korlederen Signe Sørensen, som allerede havde opbygget en rytmisk elitekorskole i Mariagerfjord kommune, og som kom med en særlig kormetodik der tager udgangspunkt i trivsel.

Springet fra elitekor til breddesang var ellers i første omgang ikke Signes kop te, fortæller Anne-Kari. ”Men da vi begyndte at snakke om korsang som et middel til at øge børnenes trivsel, syntes hun det lød spændende, og vi gik i gang. Så eksploderede det nærmest mellem hænderne på os! Signes pædagogik, der var udsprunget af et alternativt kormiljø, passede perfekt til små skolebørn i Herstedøster. Den har indbygget elementer med meget tydelig ledelse og styring i rummet, hvor man bl.a. får en kormakker, som man instrueres i at få empati med. Det gøres med kærlighed. Der arbejdes bevidst med at styre og udnytte bør-

nenes energiniveau. Larm kan opfattes som forstyrrende, men kan i virkelighed være begejstring, som kan kanaliseres over i musikken. Det handler om at styre og bruge energien i rummet. Med Signe Sørensens trivselspædagogik er der på en måde ingen grænser for, hvor langt man kan nå! Det var næsten magisk at opleve hvor godt det gik i Herstedøster Skole i Albertslund, en skole hvor næsten halvdelen af børnene er tosprogede, og netop på Vestegnen, der er kendt for at være et belastet område. Efter få måneder kom kulturministeren på besøg, og hun var tydeligvis både rørt og begejstret over det hun så”.

Kirkens rolle

Men hvor er kirkens rolle i dette? Det lyder, som om det mere handler om en opgave for en musiklærer end for en organist?

”Mange kirker prioriterer børnekor og ansætter uddannede korledere. Men ofte

ALLE KAN SYNGE

Forårskoncert i Herstedøster

oplever kirker problemer med at rekruttere børnene, - og hvor er børnene? De er i skolen. De mange resurser, vi har i kirken, skal bringes i spil i samfundet. Vi kan gøre en forskel med vores korfaglige og menneskelige kompetencer, samtidig med at kristendommens budskab om næstekærlighed kan blive praktiseret i skolen, uden forkyndelse, men med uddannede korledere fra kirken. Jeg ser det helt klart også som diakoni. Vi kan være med til at bringe fællesskab, sang, nærhed, trivsel, empati og glæde ind i skolerne. Og det er noget, som mange skoler siger, de mangler. Et inkluderende, empatisk fællesskab er jo et af kirkens formål – også selvom det ikke altid er realiteten. Og vi oplever, at mange af børnene opfatter koret som et fristed, hvor de kan være som de er, og hvor de ikke skal præstere som i skolen. De oplever et inkluderende fællesskab. Når man hører om, hvor mange børn og unge der mistrives, er det fantastisk at erfare, at sangen indebærer en mulighed for at give dem et løft. Og som eksempel

på, hvad kirken får ud af projektet, kan jeg nævne at Herstedøster Kirke har fået en markant større korskoledelse, bl.a. fik kirkens spirekor med Alle Kan Synges-projektet vokseværk til 60 medlemmer. Børnekoret er også vokset, så nu har korskoledelsen et helt andet fundament at bygge på end tidligere”.

Til at understøtte projektet har man dannet en forening, der arbejder med at udbrede modellen. Der er også tilknyttet en forskningsafdeling under ledelse af professor Lars Ole Bonde i samarbejde med en større forskningsinstitution. Forskningsprojektet skal bl.a. undersøge og dokumentere de sociale og faglige trivselseffekter ved projektet. Inklusion og trivsel er et emne, der optager mange skoler, og her kan musikken blive et redskab for trivsel.

For en fagmusiker lyder det måske, som om musikken bliver af underordnet betydning, men det er den ikke, siger

Anne-Kari. ”Musikken og trivslen går hånd i hånd. Målet er, at børnene skal få et livslangt forhold til musik og opleve at det er naturligt at synge. Det betyder ikke nødvendigvis, at de skal blive elitesangere. Men vi hører mange historier om børn, der elsker at gå til kor og synger hele tiden derhjemme. Ikke alle har kor som yndlingsfag, men mange har.”

Videre udbredelse

Alle Kan Synges håber at kunne sætte to nye skoler på om et år. ”De næste 1-1½ år arbejder vi desuden med miniprojekter, mindre smagsprøver, for at komme ind på livet af mulige samarbejder med skoler og lokale kirker samt musikskoler. Det er hver gang udgangspunktet, at kirken også er med. Vi håber, at man inden for folkekirken kan dele visionerne og kan se sin egen rolle som en vigtig part i projektet. Folkekirken er også en del af samfundet, og det er smukt, når den kan spille en rolle ude i lokalsamfundet. Man skal blande sig og tilbyde sig med de ressourcer og

værdier man har. Det skal ikke trækkes ned over hovedet på lokalsamfundet eller missionere, men være et tilbud.”

”Det skal være personbåret, særlig i starten – måske af organisten, måske af andre musikalske medarbejdere – men afgørende er det, at man har kompetencer og entusiasme i forhold til projektet. Noget der er meget centralt i projektet er det tætte samarbejde mellem den uddannede AKS-korleder og klassens lærer. Det er et 2-lærer-system, som bygger på et vigtigt og tillidsfuldt samarbejde mellem de to fagligheder. Læreren, der kender klassens elever indgående, og korlederen med musikfaglighed og den særlige trivselspædagogik. De korledere, der efterfølgende er kommet ind, får et kursus hos Signe Sørensen, hvor trivselsredskaber skal inddrages i undervisningen.”

Fra starten har Albertslund Kommune ydet et stort bidrag, og senere også skolen. Statens Kunstfond har også bidraget

økonomisk. Desuden har provstiet og kirken givet bidrag. Det drejer sig om mindre beløb, men til gengæld er det fra kirken flere af ressourceparterne kommer. Så Anne-Kari betegner det som et velfungerende samarbejde mellem de kulturbærende institutioner kirken, skolen og den kommunale musikskole, hvor to plus to kan blive mere end 5.

Hvad gør man, hvis man synes det lyder spændende og gerne vil prøve at være med? ”Så ringer man til mig!”, siger Anne-Kari Ferenczi. ”Vi drømmer om, at det vil brede sig mere ud, men i den fase hvor vi er nu, er vi nødt til at holde fast og bevare de pædagogiske, strukturelle og forskningsmæssige indhold som projektet hviler på. Ellers kan det risikere at miste sin værdi når man går fra prototype til at opskalere. Nogle ting på detaljeniveau fungerer på en måde et sted, men ikke nødvendigvis et andet. Derfor er vi

ret grundige omkring indholdet og processen. Alle Kan Synge er ikke bare en skabelon, en opskrift man kan følge, men en ny måde at tænke kor og samarbejde mellem kulturbærende institutioner på. Det kræver bl.a. efteruddannelse for korledere, da det er et nyt mindset i forhold til den traditionelle måde man uddanner korledere i dag, med fagligt fokus både på sang og trivsel der går hånd i hånd. Derudover er det også vigtigt at få slået fast, at denne model er mere end penge. Det er store ambitioner, men vi mærker vi har fat i noget særlig værdifuldt og vigtigt, og vi oplever samtidig at flere og flere får øjnene op for projektets potentiale. Hvis vi skal skære det helt ind til benet, så handler det om hvordan man kan være mennesker sammen.”

Af Jan Lund, studielektor i sang og sangpædagogik på DKDM, statsprøvet klaverpædagog, diplomeksamen i sang samt master i elitesangpædagogik

SANGØVELSER

Sangøvelser bruger alle vi der arbejder med sang, sangundervisning, korsang og anden dejlig stemmebrug. Men ofte kan de være en noget udefinerbar størrelse. For hvad for nogle skal man bruge dem, hvordan og hvorfor skal man bruge dem, og til hvilket formål? Tager man "de gode gamle sangøvelser" man kender, eller bør man læse en tyk bog og finde (på) nogle smarte nye øvelser...?

Som barn har jeg altid sunget i vilden sky, men aldrig i kor, for jeg blev altid træt og hæs af at skulle varme op sammen med kordirigenten – så det stoppede jeg hurtigt med. Der var helt klart ikke styr på hvad sangøvelser i form af opvarmning af stemmerne var for en størrelse...! Jeg spillede klaver i stedet, og skulle lige igennem en pianistuddannelse før jeg uddannede mig til sanger.

Som operasanger har jeg naturligvis selv brugt endeløse variationer af sangøvelser på mig selv. Jeg har samlet en kolossal mængde sangøvelser fra en lang skare af forskellige sanglærere i ind- og udland. Nogle gode allround sangøvelser jeg stadig bruger, andre meget specifikke til specielle formål, og andre igen sjove, vildt underlige, men interessante osv. osv.

I 2005 påbegyndte jeg en masteruddan-

nelse i elitesangpædagogik på DKDM. Da jeg afsluttede uddannelsen blev jeg ansat som sanglærer samme sted – og i dag er jeg ansat som studielektor i sang og sangpædagogik på DKDM. Det var en utrolig spændende og givende uddannelse med et stort fokus på både teori og praksis. Store mængder anatomi, fysiologi, undervisningspraksis mv.

Nu skulle jeg jo i gang med at finde brugbare og egnede sangøvelser – i første omgang til mine kaniner på masteruddannelsen, og hurtigt til en stadigt voksende skare af sangelever.

Hvor skulle jeg finde dem? Jeg havde jo kun "de gode gamle sangøvelser" jeg selv havde fået af velmenende lærere i min karriere – men ville de egne sig til andre sangelever, hvad med sangøvelser for kvindelige hhv. mandlige sangere – uha, uha...?

Jeg begyndte at søge i den litteratur jeg fandt på konservatoriets bibliotek. Det var interessant læsning – og det blev til rigtig megen læsning. For jeg fandt hurtigt ud af, at man ofte måtte læse sig igennem digre værker ofte på flere hundrede sider, som bl.a. dygtige fagfolk som læger, stemmepædagoger og sangere havde skrevet

ud fra en mængde konkret viden om omfangsrige vokaltekniske emner, og i mange tilfælde kunne man så være heldig at finde lidt brugbare sangøvelser sidst i bogen, eller "gemt" i bogens mange kapitler.

Man kunne også søge i de lidt ældre publikationer, hvor komponister og andre har udgivet fine vokalise-samlinger. Men ofte består de af smukke melodier med klaverledsagelse uden nogen indikation på hvordan de skal synges, på hvilken vokal, i hvilket omfang mv. Så det kunne ofte blive lidt "risky business".

Jeg savnede noget mere konkret og praktisk til brug her og nu.

Da jeg uddannede mig og arbejdede som pianist, var jeg jo velsignet med en kolossal mængde klaverlitteratur i relation til klaverskoler, etudesamlinger mv., og det samme gør sig gældende inden for stort set alle fysiske instrumentgrupper – blot ikke for sang?!

Man kan naturligvis lave skade på sig selv og sin stemme, hvis man blot kaster sig ud i voldsomme vokale udgydelser af mere eller mindre kontrollerede primale skrig... Så der skal vi naturligvis slet ikke hen.

I min tid som sangstuderende og som sanger og senest sangpædagog har jeg på den anden side oplevet miljøer, hvor en lærers sangøvelser nærmest var hemmelige, og som man ikke måtte dele med andre. De var ligesom omgivet med en form for mystik og meget hemmelighedskræmmeri...

Hvorfor mon?

Vi skal huske på, at sangerens instrument er et levende instrument, og at sangeren er sit instrument – i modsætning til alle fysiske instrumenter.

Vi skal også tænke på, at et levende instrument dermed lige som kroppen vokser op, modnes, ældes og slapper – og kontinuerligt i denne proces skal vi opbygge et instrument, konstruere det ud fra vore klanglige og musikalske ønsker og krav, og ikke mindst skal instrumentet plejes og tages vare på, og altid skal man vedligeholde sit instrument.

Sangeren kan ikke blot spare sammen og købe sig et bedre Steinway, hvis ikke man er tilfreds med den klanglige udvikling af instrumentet...

Da jeg begyndte at undervise i sangpædagogik på DKDM oplevede jeg igen i udpræget grad, hvordan mine studerende famlende søgte efter sangøvelser de kunne bruge til deres kaniner og sangelever. Her var det jo let for mig blot at bede dem søge på biblioteket (som jeg selv havde gjort år tidligere) – men fik de det gjort? Nej!

Der spirede en tanke i mig, at det kunne være interessant at konstruere en lille praktisk – her og nu – samling af anvendelige sangøvelser.

På DKDM blev jeg oven i købet opfordret til at søge et PUV-projekt (Pædagogisk Udviklings Projekt). Den opfordring tog jeg op, og fik til min store glæde mit projekt antaget. Projektets titel er: Syng Nemt, Sundt og Sikkert.

Jeg tænkte at jeg ville ud i ”den virkelige verden” og finde ud af hvilke sangøvelser der bruges derude. Hvad bruger kordirigenten, sangeren, organisten, den sangstuderende, sangpædagogen osv.

når der skal varmes op eller arbejdes teknisk med stemmen? Jeg ville indsamle sangøvelser, og disse sangøvelser ville jeg samle ind i en stor ”sangøvelses-bank”.

Derfor kontaktede jeg en lang række af dygtige, professionelle og dedikerede ”sangmennesker”, og spurgte om vi kunne mødes og snakke sangøvelser. Det var alle meget interesserede i, og det blev ganske let at få disse aftaler i hus. Jeg interviewede konservatoriesanglærere, musikskolelærere, kordirigenter, professionelle sangere (klassisk og rytmisk), børnekorsdirigenter, organister, musikpædagoger og kirkemusikskolelærere. Med vilje havde jeg sørget for at aldersspredningen på disse professionelle mennesker var ganske stor, således at de, med deres ”tråde” bagud, kom til at repræsentere flere generationer af professionelle sangmennesker i Danmark.

Vi snakkede sangøvelser i alle mulige afskyninger – det var vildt interessant –, jeg optog samtalerne og har siden samlet, redigeret, koordineret og reduceret lidt i dette enorme sangøvelsesmateriale.

Efterfølgende har jeg arbejdet med disse sangøvelser i en række workshops med studerende i mange studieretninger på DKDM. Vi prøvede af, snakkede om sangøvelserne, de studerende supplerede med nye øvelser. Noget fandt vi godt og spændende, andet var lidt for ”usikkert” eller underligt, men det meste kunne alle vouchere for som gode og meget anvendelige sangøvelser.

I mit PUV-projekt var planen nu, at dette øvelsesmateriale skulle reduceres til en god håndfuld velafprøvede sangøvelser i en række forskellige øvelseskategorier, som skulle gøres tilgængelige for de studerende på DKDM.

I løbet af første års arbejde med PUV-projektet blev jeg dog interesseret i at arbejde videre med dette spændende materiale af sangøvelser jeg nu var i besiddelse af. Jeg blev desuden af en kollega opfordret til at tage kontakt til forlaget Dansk Sang, for at høre om de kunne være interesserede i en evt. publikation af en sangøvelsesbog – Syng Nemt, Sundt og Sikkert – som dette PUV-projekt kun-

ne munde ud i.

Det var de! Og med den opbakning i ryggen søgte jeg DKDM og en fortsættelse af mit projekt endnu et år. Jeg var endnu engang den lykkelige modtager af et tilsagn om endnu et års arbejde med mit PUV-projekt.

Jeg vil i kommende efterår bede mine professionelle kolleger fra ”den virkelige verden” om at forholde sig til et udsnit af det indsamlede sangøvelsesmateriale – mærke efter på egen krop og stemme, og i deres arbejde med sangstemmer, om sangøvelserne er gode, er de sunde og sikre, er der nok, mangler der evt. nogle osv.

I fortsættelsen af PUV-projektet inddrager jeg desuden yderligere professionelle som arbejder med børnekor og sangpædagogisk arbejde med børn.

En af de mest interessante indsigter jeg har fået igennem dette indsamlingsarbejde er denne, at det i stor, stor udstrækning er en variation over de samme øvelser vi alle sammen bruger. Om vi bruger øvelserne til os selv, på kor, til voksne eller børn og unge – grundstammen i sangøvelserne er meget ofte den samme.

Sangøvelser over en tert, en kvint eller oktav, på hvor mange måder kan man da også lave dem? Mange ligner hinanden til forveksling, og kan for den utrænede synes helt identiske. Men hvordan skal de anvendes, til hvilket formål skal de bruges, i hvilket omfang skal de bruges, med hvilket klangligt ideal mv. – deri ligger den store forskel.

Slutteligt skal sangøvelserne derfor sættes på noder og deres anvendelse klart beskrives, således at det tydeligt fremgår på hvilken (eller hvilke) måde(r) de enkelte sangøvelser kan og bør anvendes.

Færdigredigeret og beskrevet håber jeg at kunne nå frem til en publikation af denne lille praktiske og forhåbentlig meget anvendelige samling af velafprøvede og sikre sangøvelser – Syng Nemt, Sundt og Sikkert.

Merete Kuhlmann: Korbog 3 - 30 satser for 1-3 stemmer og orgel.

Forlaget Mixtur. Pris kr. 249

Korbog 3 er Merete Kuhlmanns tredje samling af korsatser til brug i kirkeåret, og er netop udgivet på forlaget Mixtur. De første bind i serien udkom samtidig i 2011 og indeholder a cappella-satser for SATB eller SAB, i alt 20 bibelske motetter i Korbog 1 og 30 koralaler i Korbog 2. Korbog 3 henvender sig til en noget anden korsammensætning.

I forordet til Korbog 3 fortæller Merete, at satserne i de tre korbøger alle er skrevet til brug ved gudstjenester, kirkelige handlinger og koncerter/musikgudstjenester. Satserne er komponeret, når et behov for en sats til en søndag eller anden lejlighed er opstået, når enten Merete Kuhlmann selv eller andre har haft behov eller ønsker og ideer herom.

Korbog 3 adskiller sig fra de to foregående ved dels at være med orgelakkompagnement og dels ved at være skrevet for solist eller 1-stemmigt/ 2-stemmigt ligestemmigt eller blandet kor. Tekstvalget er i modsætning til Korbog 1 og 2 en lidt mere blandet landhandel, hvilket her ikke er et negativt ladet udtryk, men en beskrivelse af, at Korbog 3 indeholder rigtig mange salmetekster, en enkelt bibelsk tekst, en vokalise og bagerst i

ET SÆRDELES ANVENDELIGT OPSAMLINGSAL

bogen 2 verdslige satser (*I skovens dybe stille ro* og *Sig nærmer tiden*). Både hæftets titel og dets omslag indikerer en sammenhæng de tre bøger imellem, og også den fortløbende nummerering af satserne i Korbog 1-3 understreger forsøget på, at de fremstår som en samlet antologi, som indtil videre mangler hæfter med a cappella-satser for ligestemmige kor.

Korbog 3 har mange anvendelsesmuligheder. I forordet skriver Merete Kuhlmann: "Mange organister og kirkekor kender til den virkelighed, hvor et 4-stemmigt blandet kor indimellem er lidt reduceret en søndag eller i en periode pga. ferie, vakance eller andet. Til disse søndage med reduceret besætning håber jeg, at denne Korbog 3 kan være et supplement til repertoiremulighederne. Eller i øvrigt til det fuldtallige kor, der indimellem kunne bruge en unison eller 2-stemmigt sats til eksempelvis introitus eller interludium. Eller til solisten/kirkesangeren og dennes organist. Eller til et menighedskor. Eller til pigerne i et ligestemmigt kor, eller herrerne i et drenge/mandskor. Eller hvad man ellers kunne finde på." Det er udmærket at opliste alle disse muligheder, men jeg tror, at vi ofte selv er kreative nok til at tænke disse tanker. Opremsningen dækker måske mere over at opfinde et behov for at genudgive 10 ud af de i alt 30 satser. De 10 af satserne er tidligere udgivet i Korlivs (tidligere Folkekirkens ungdomskors) publikationer: *Lutherrosen*, *Cantorinus 4*, *Cantorinus 3* eller som Nodebilag i *KorNyt*. Jeg tillader mig derfor i denne anmeldelse at lade mit fokus være rettet med de 20 nyskrevne satser.

Det er gode, velklingende og anvendelige

satser, der kommer fra Merete Kuhlmanns hånd, og hun tilfører den danske kirkekorlitteratur mange velegnede korsatser skrevet på baggrund af sine mange års praktiske musikervirke i folkekirken. Ofte indeholder de interessant harmonik eller et spændende akkompagnement, som er med til at gøre dem særdeles velegnede til brug i børne-, ungdoms-, menigheds- og voksenkor i både små og store kirker. I denne samling findes både associationer til norsk sommerstemning (*Alt, hvad som fuglevinger fik*) og harpeklang (*Guds menighed syng*). En lethed som var det Weyse eller lyset selv i akkompagnementet til *Lysets engel*, hvor selv problemet med at der sjældent er luft nok til hele den sidste linje, er løst ved dels at ændre og udsmykke den oprindelige melodis slutning, og ved at gentage de sidste ord får vi alligevel den brede, rolige fornemmelse, som melodien almindeligvis falder til ro med.

Det er befriende og skærper både det udøvende og det lyttende øre, når en velkendt salmemelodi tilføjes et nyt, alternativt akkompagnement, som det er tilfældet ved mange af hæftets enstemmige satser: *Bryd frem mit hjertes trang at lindre*, *Der står et slot i Vesterled* (gennemkomponeret), *Dybe stille, stærke, milde*, *En rose så jeg skyde* (gennemkomponeret), *Guds menighed syng*, *Lovet være du Jesus Krist*, *Kom regn af det høje*, *Nu kom der bud fra englekor*, *Nu rinder solen op af østerlide*, *Nærmere Gud til dig*, *I skovens dybe stille ro*, *Sig nærmer tiden*. Skal jeg fremhæve en enkelt af disse satser, så er det *En rose så jeg skyde*. Det er den smukkeste rose, der folder sig ud i akkompagnementet til den gammelkendte melodi, som giver mig associationer til Den grimme ælling – den be-

MERETE KUHLMANN KORBOG 3 30 SATSER FOR 1-3 STEMMER OG ORGEL

ALBUM

gynder dissonerende og egentlig ikke smukt, og uden at indikere hvilken melodi vi har i vente, men slutter både harmonisk, yndeligt og tekstunderstøttende. Der er en del lignende satser, som også indeholder meget enkel tostemmighed, f.eks.: *Det hellige kors, Et vidste han om vejen frem, Gak ud min sjæl betragt med flid, Nu blomstertiden kommer, Til himmels før den ærens drot.*

De tostemmige satser for blandet kor, som hæftet rummer 5 af, hilses særdeles velkomne - både til brug i en snæver vending, i et ferie- eller sygdomsramt kor, men i særdeleshed til det utrænede menighedskor eller ungdomskor.

Der er meget få melodier i hæftet, som ikke er kendt af de fleste organister. En perle er Meretes egen melodi til *Han står på randen af sin grav* - en melodi, der smyger sig om teksten og som i sit udtryk sammen med akkompagnementet rammer stemningen i teksten.

Nogle af satserne giver mulighed for enten at lade koret synge en overstemme eller lade stemmen blive spillet på et melodiinstrument. Eksempler herpå er en orgelkoral over *Du som har tændt millioner af stjerner*, der har fået tilføjet en vokalise ad lib, og *Alt hvad som fuglevinger fik*, hvis overstemme foreslås at være instrumental. Begge er smukke satser, hvor jeg ikke kan undlade at dele mine tanker om, at orgelkoralen *Du som har tændt millioner af stjerner* pga af den trinvis bas med oktavspringene og den forsirede melodi får mig til at tænke på formen og ynden i Bachs *Adagio fra Toccata, Adagio og fuga i C*, og at det kun er vokalisen, der berettiger den til at være med i en korsamling.

Et festlig bidrag til påskemusikken er *Nu ringer alle klokker mod sky* for både trompet, unisont kor og orgel. Hurra og tak for repertoire for unisont kor, orgel og trompet. Denne sats skal nok blive et hit og kan måske blive en afløser for Meretes påskesats *Halleluja, Kristus er opstanden*, som gennem mange år har været et hit blandt børne- og ungdomskorene påskedag.

Som allerede nævnt så har Merete en stor evne til at ramme plet med tostemmige satser for børne- og ungdomskor og orgel. Det lykkes også med satsen *Herren har gjort store ting imod os*. Den er enkel, har sangbare melodier, der er god hjælp at hente i akkompagnementet for det utrænede kor. Formen er enkel og teksten præsenteres på fineste vis, således at børnene ansføres til at give den det rette udtryk.

Korbog 3 rummer et meget fint og brugbart register ordnet dels efter kirkeår for både Korbog 1,2 og 3 samt et anvendelsesregister inddelt efter Korbog 3's titler. Flere af satserne har alternative tekstmuligheder, hvilket øger anvendeligheden endnu mere. Satserne er trykt i alfabetisk rækkefølge i hæftet, som dermed gør det nemt at finde en bestemt sats i hæftet. Man kan være for og imod den fortløbende nummerering i et hæfte, der adskiller sig på flere punkter fra de to første hæfter Korbog 1 og 2, og det er lidt overdrevent at kalde en hæftet publikation for en bog, men når det er sagt, så er Korbog 3 et særdeles anvendeligt opsamlingsalbum med enkle, akkompagnerede satser til brug af forskellige slags kor til anvendelse i det meste af kirkeåret. Ligesom der også er meget at hente til bisættelsesrepertoiret til brug sammen

med kirke - og kapelsangeren. Dog synes jeg, at det er meget papir at bruge på at medtage så mange tidligere udgivne satser - men jeg håber, at de "gamle" satser opdages af og vil inspirere nye korledere til brug af dem.

INSPIRATION TIL DIT KOR KONCERTSAMARBEJDE MED TRESAFINADO

30 vedkommende og stemningsfulde salmer med musik af Torsten Borbye Nielsen. Helt nye salmer til påskehøjtiden med tekst af bl.a. Lisbeth Smedegaard Andersen.

For 3 lige stemmer eller 4-stemmigt blandet kor

OGSÅ TRIO-KONCERTER

PIA KAUFMANAS, FLØJTE
TORSTEN BORBYE NIELSEN, GUITAR
MIKKEL SCHNETTLER, PERCUSSION

"...glider ubesværet, swingende og smittende mellem genrerne og verdensdelene."

Jakob Levinsen, Berlingske Tidende

Lyt til musikken: www.tresafinado.dk
piakaufmanas@gmail.com - tlf. 5126 9052
torstenborbye@gmail.com - tlf. 25 396 398

Pensionerede tjenestemænd kan nu ansættes på overenskomst

Med en ny aftale mellem centralorganisationerne og Medarbejder og Kompetencestyrelsen kan pensionerede tjenestemænd nu ansættes under overenskomsten med samme rettigheder i ansættelsen som andre overenskomstansatte. Det er dog en forudsætning, at man reelt er gået på pension fra sin tjenestemandsansættelse.

Den nye ordning er trådt i kraft 1. juni 2022 for nye ansættelser.

For eksisterende ansættelser på individuel aftale skal der **senest 1. januar 2023**

indgås en aftale om ansættelse efter overenskomsten.

For spørgsmål kan du kontakte DOKS' sekretariat.

Fredagsbar på sekretariatet

Det vil glæde bestyrelsen at se mange DOKS-medlemmer til åbent hus **fredag den 26. august kl. 16-18**. DOKS flyttede d. 1. juli 2021, og nu er de nye omgivelser indrettet og klar til at vise frem. I den anledning giver DOKS et glas og inviterer indenfor i Store Kannikestræde 8, stuen.

Ny biskop i Roskilde

Vinder af bispevalget i Roskilde Stift blev den 56-årige Ulla Thorbjørn Hansen, der er provst i Slagelse og sognepræst i Sct. Peders-Havrebjerg pastorat. Hun tiltræder som biskop **den 1. september 2022** og bliver bispeviet **den 4. september** i Roskilde Domkirke.

Nyt fra Det Jyske Musikkonservatorium

På Det Jyske Musikkonservatorium har vi, efter at Kristian Krogsoe er blevet gæsteprofessor i København, ansat ikke færre end to dompersoner til at fylde ud efter ham, nemlig domkantor Anne Agerskov, Aarhus Domkirke, og domorganist Morten Ladehoff, Viborg Domkirke. Orgelfaggruppens administrative anliggender er nu i vidt omfang overdraget til adjunkt Lars Nørremark, som vil stå for de mange praktiske ting, som er forbundet med elevkoncerter, øvetider i Symfonisk Sal og meget mere. Professor Ulrik Spang-Hanssen er stadig ansat, men koncentrerer sig nu om undervisningen.
Ulrik Spang-Hanssen

Kurser på Folkekirkens Udviklings- og Videnscenter

FUV udbyder en række kurser med relevans for organister. I foråret 2023 vil der bl.a. blive afholdt en gudstjenestekonference med Mads Djernes, Gerontologisk efteruddannelse med ph.d. Rose Marie Tillisch samt et kursus om differentieret vedligeholdelse og brug af kirker. Et detaljeret program offentliggøres primo september 2022 på www.fkuv.dk/kursusprogram

FØDSELSDAGSRECEPTION FOR FORMANDEN

DOKS' formand Karin Schmidt Andersen fyldte 60 år d. 2. juli 2022. I den anledning havde DOKS indbudt til reception i Trinitatis Kirkes sognehus torsdag den 30. juni. Ca. 40 mødte op til begivenheden – DOKS-medlemmer og bestyrelse, nuværende og tidligere medarbejdere på sekretariatet, repræsentanter for Organistforeningen og en række andre organisationer samt Karins familie og venner. Med mange taler og gaver blev formanden ønsket til lykke og takket for den store indsats hun gør for DOKS.

JENS JOHANSEN MODTAGER KORMUSIKPRISEN 2022

Sidste år genoptog Danske Korledere prisen 'Årets Korkomponist' efter en næsten 20 år lang pause. I år har prisen skiftet navn til 'Kormusikprisen'. Den blev 5. juni tildelt Jens Johansen i forbindelse med Aarhus Vocal Festival. Jens Johansen har gennem mange år arrangeret i et utal af stilarter indenfor den rytmiske kortradition.

TILDELING AF STØTTE FRA DANSK ORGANIST OG KANTOR SAMFUNDS LEGAT

DOKS' legat er under afvikling, og legatbestyrelsen kan uddele støttebeløb så længe midlerne rækker. Ansøgningsfristen er den samme som til støtte fra de kollektive rettighedsmidler, **den 15. august**.

Medlemmer af DOKS og enker efter medlemmer kan komme i betragtning. Er man i økonomisk trang grundet sygdom, alder eller uforholdsmæssige økonomiske problemer, kan man søge om støtte. Sygdommen kan være af såvel fysisk som psykisk karakter. Ansøgere bedes redegøre for deres økonomiske forhold gennem vedlæggelse af årsopgørelse fra skattevæsenet. Yderligere information kan findes på DOKS' hjemmeside. Ansøgninger stiles til DOKS' legatbestyrelse og sendes til sekretariat. Det kan ske på mail.

Legatbestyrelsen har mulighed for løbende at uddele midler, og man kan derfor søge om legatet, hvis man får akut behov for hjælp. Man kan ligeledes rette henvendelse til DOKS' sekretariat eller formand, hvis man har kendskab til kolleger eller medlemmer der er i vanskeligheder. *Karin Schmidt Andersen, formand for legatbestyrelsen*

Deadline for ansøgning til de kollektive midler er flyttet til 15. august

DOKS uddeler kollektive midler fra Gramex og Copydan én gang årligt. Du kan søge støtte til bl.a. musikfremmende foranstaltninger, uddannelsesmæssige formål, sociale og humanitære formål og publikationer. Fra 2022 ændres deadline fra 1. maj til **15. august**. Mere information og ansøgnings-skema findes på DOKS' hjemmeside.

Menighedsrådenes ansatte udtaler sig om det psykiske arbejdsmiljø

Kirkefunktionærernes faglige organisationer var den 20. juni samlet i Fredericia til et fællesmøde, hvor hver organisation var mødt med tre repræsentanter. Karen-Marie Søe Leth Nissen, FUV, holdt oplæg om medarbejdernes placering i folkekirkens struktur og Hans Hjerrild, FAR, fortalte om rådgivningens erfaringer i sager om dårligt psykisk arbejdsmiljø. Med indholdsrigt oplæg og en livlig debat blev dagen et godt afsæt til det videre samarbejde og indsatsen for et godt psykisk arbejdsmiljø. Koordinering af fælles synspunkter har stor værdi for at kunne tale på vegne af mere end 8.000 ansatte i folkekirken har været.

Mødet mundede ud i en fælleserklæring, som kan læses på DOKS' hjemmeside. Læs også "Formanden har ordet".

Nordisk faglig konference 14.-16. juni

Endelig blev det muligt for Nordisk Kirkemusikråd at mødes fysisk i Bodø. Konferencen indledtes med en præsentation af det banebrydende arbejde med at opbygge Kirkemusikksenter i Nord. Konferencens tema var arbejdstid, hvilket førte til sammenligninger mellem gældende regler i de respektive lande. Desuden blev bl.a. lønniveau, uddannelse og rekruttering berørt. Konferencen sluttede med at Danmark præsenterede rådet for en raskitise over NKS2024 i København.

Foruden samværet med de nordiske venner var konferencen en kærkommen anledning til at dyrke relationerne mellem DOKS og Organistforeningen, der på bedste vis delte opgaverne imellem sig.

NYE UDGIVELSER AF NIELS LA COUR

Niels la Cour: Fred på jorden

– Tre danske motetter for blandet kor a cappella

Cantio Mariæ – per coro misto a cappella

Beatitudini – per coro misto a cappella

Fides et spes – Tre pezzi sacri per coro misto a cappella

Fred hviler over land og by og 3 andre nye salmemelodier – for pige-, dreng- eller damekor

Fred hviler over land og by

– 3 arrangementer for herrekor

8 nye salmemelodier – for blandet kor a cappella

8 nye salmemelodier – salmesatser for orgel
Forlaget Mixtur

Niels la Cour (f. 1944) har en rig produktion af kirkelig kormusik, dels i form af nye salmemelodier til eksisterende salmetekster, dels i form af større korkompositioner. En række af hans værker fra de sidste 20 år udgives nu samlet af Forlaget Mixtur, og der er grund til at tro, at udgivelsesrækken vil få stor udbredelse blandt kirke- og kammerkor. La Cours kormusik klinger altid smukt og er skrevet med udpræget fornemmelse for selve kormediet. Der er ingen halsbrækkende intervaller eller overgange, hvor korsangerne skal have stemmegafnen frem for at komme rigtigt videre. La Cour skriver desuden ikke en tone uden at have et intimt forhold til det tekstlige forlæg. Han har sågar udtalt (frit efter hukommelsen), at når man har fundet den rigtige tekst, så skriver musikken sådan set sig selv!

Niels la Cours æstetiske udgangspunkt er den gregorianske sang og renæssancepolyfoniens ideal om balance, indre sammenhæng og en "overpersonlig" skønhed. Hans tonesprog er umiskendelig tonalt, men han bruger sit tonemateriale frit, styret af sin egen håndværksmæssige disciplin og æstetiske smag.

Tonesproget - især i de større korværker - er præget af en harmonik, der nok byder på frie og overraskende harmoniskift og akkordstrukturer, men aldrig forlader sine tonale referencer og holdepunkter. Han lyder derfor stadig moderne, men i pagt med og stående på skuldrene af sine klassiske forbilleder.

Først til de større korværker – de blå hæfter. Alle de fire hæfter består af tre korsatser, og sjovt nok estimeres opførelsestiden af hver af de fire respektive hæfter til stort set det samme, 11-12 minutter. La Cour lader til at mene, at denne længde er et passende format for et tre-satset, sammenhængende forløb, og det kan man kun give ham ret i, synes jeg. Desuden er hver sats for sig så kort, at flere af dem vil kunne bruges for sig selv i gudstjenestesammenhæng, som jo også de tre danske motetter må være tænkt til.

Fred på jorden – Tre danske motetter for blandet kor a cappella er skrevet i 2018 til Trinitatis Kantori i anledning af korets 25-års jubilæum. De 3 motetter bærer titlerne "Lad os ikke elske med ord", "Hvor der er barmhjertighed og kærlighed" og "Ære være Gud i det højeste", og er alle komponerede efter bibelske tekster. Satserne er 4-7-stemmige, og er formentlig tænkt som et hele, startende med den førstes *andante*, der omhandler vigtigheden af at elske i gerning, snarere end med ord (tekst fra Joh. 3,18, Matt 7,12). Herefter fortsættes i næste sats' *andante tranquillo* med solosopranens foredrag af teksten, der betoner Guds nærvær i den barmhjertige og kærlige gerning (tekst fra gammel skærtorsdagshymne), akkompagneret af ahh-kor i herrestemmerne. Efter et mellemstykke kun for herrerne (tekst fra: Sl. 16,11) gentages budskabet flere gange, nu med tekstforedrag både hos solist og kor.

Satsen slutter stille, langsomt og *devoto* (hengivent), hvorefter 3. sats tager fat, *forte*, i 12/8, med "Ære være Gud i det højeste..." (tekst fra Luk. 2,14, Sl. 148,1, Sl. 85,11) Satsen er en raffineret polyfon sats med flere fugerede afsnit, hvor to fugatemaer kombineres og kulminerer i et afsluttende fugeret "amen". De to første satser er derimod overvejende homofone, men med små, fugerede afsnit, og en hyppigt skiftende tekstur og metrik, der, sammen med en enkel, overvejende trinvis stemmeføring fortæller og fremhæver teksten. Satserne er ikke helt enkle, men den overvejende enkle stemmeføring og ikke så voldsomme ambitus betyder, at også kor, der er lidt mindre trænede end Trinitatis Kammerkor, vil kunne få glæde af dem.

De øvrige større værker i denne udgivelses-samling består af 3 hæfter med hver 3 korsatser over latinske tekster. Dels *Beatitudini* (Saligprisninger) fra 2001, dels *Cantio Mariæ* (Mariasang) fra 2005 og endelig *Fides et spes* (Tro og håb) fra 2013.

Beatitudini (Saligprisninger, 2001) er Indspillet af Sankt Pauls Kammerkor i 2006, og har også været på DR Vokalensemblets repertoire, men er vist ikke tidligere udgivet. Teksterne er fra Matthæusevangeliet kap. 5, 4-8. Også i disse satser udvides teksturen ind i mellem op til 8-stemmighed. Den første, "Beati qui lugent" (Salige er de, som sørger) gentager sin tekst tre gange, overvejende i *adagio*, i en sats, der hele tiden skifter mellem små dissonerende opbygninger, der afbilder sorgen, og lidt længere, overvejende homofone, afspændende afsnit, der illustrer trøsten, som vil blive givet. "Beati qui esuriunt" (salige er de, som hungrer) er den længste, og det dramatiske midtpunkt i samlingen, med satsbetegnelsen *intenso*. De hungrende og tør-

stendes lidelser illustreres af en stammende fragmentering af ordene, som efterfølgende afbalanceres af en harmonisk flydende sats på ordene "quoniam ipsi saturabuntur" (thi de skal mættes). Til sidst strammes forløbet op og afsluttes med en triumferende ff-akkord (A-durg) på "saturabuntur". Den sidste sats, "Beati mundo corde" (salige er de rene af hjertet) udgør den forklarede/forløste afslutning, og forløber *tranquillo ed elevato* med en variant af den gregorianske hymne "Adoro te devote" (inderligt jeg elsker dig) som cantus firmus i tenorstemmen og siden brugt som melodistemme i sopranen. Den udgør et langt, smukt og harmonisk forløb, der hæver sig fra piano til mezzoforte-forte for igen at falde til ro på det afsluttende "amen"s F-durg-akkord.

Cantio Mariæ (Mariasang) (2005) er Indspillet af Trinitatis Kantori i 2014. Værkets tre satser hylder jomfru Maria for hendes person, hendes lidelse og hendes guddommelige karakter.

Tota pulchra es (Hvor er du skøn, tekst fra Mariaantifoner og Luk. 1) er en tredelt sats, med en ordmalerisk tonesætning af hymneteksten, og en enklere, mere renfærdig tonesætning af teksten fra Lukasevangeliet. *Stabat Mater* bruger kun 1. og 9. vers af det berømte franciskanske digt fra det 13. århundrede. I dette betragtes som bekendt jomfru Maria, når hun står for foden af korset, hvor den lidende Jesus hænger. Denne sats er også tredelt, hvor midterdelen beskriver den troendes trang til at efterfølge jomfru Maria og mærke hendes smerte, og de to yderdele beskriver hendes lidelse. Satsens udtryk veksler tilsvarende

mellem espressivo og enkelt flydende. I den sidste sats, *Regina Caeli* (Fryd dig, himmeldronning, tekst fra en Mariaantifon) er det den til teksten svarende, gregorianske melodi, som behandles både homofont og polyfont, afsluttende med et stort alleluja. *Mariasang* – og egentlig alle de latinske korsatser - virker til at være skrevet med de store katedralers akustik og tidløse skønhed i tankerne. De rolige tempi og vekslen mellem moderat kompleksitet og enkelhed kan bære en stor akustik, og virker nærmest uegnede til opførelse i en koncertsal.

Fides et Spes (tro og håb, 2013) består, som forlaget skriver, af tre satser: en lovsang til Jomfru Marias søn, Jesus, "Ave verum Corpus", en lovsang til Jomfru Maria selv, "Ave maris stella", og en lovsang til Gud, "Estote ergo". Den ganske korte *Ave verum Corpus* (Hil dig, du sande legeme, tekst fra en gammel, anonym hymne) komponerer Niels la Cour, højest usædvanligt for ham, med fire faste b'er i en sats, der former sig fuldstændig plastisk efter teksten, med en konstant skiftende metrik, og næsten uden tekstgentagelser. Anden sats' titel, *Ave maris stella* (Hil dig, havets stjerne, tekst fra middelalderlig mariahymne), får nok mange korsangere til at tænke på Edvard Griegs udsættelse af samme tekst, et standardværk i danske kors repertoire. Niels la Cour gennemkomponerer, i modsætning til Grieg, alle digtets fire vers og tilføjer til fremmalingen af jomfru Marias sublime skønhed og værdighed også et element af mystik og af kampen mod lænker, blindhed og laster, understreget af en heftigt skiftende, urolig harmonik. La Cour bruger

meget at putte små, ulasteligt gennemførte, fuga-afsnit ind i sine, også kortere, korsatser. Således også i satsens sidste vers, som er lovprisningen af fader, søn og helligånd. Satsen slutter med et flot amen, der breder sig nedad igennem stemmerne, for – igen – at slutte på en durakkord med none, denne gang C. Den sidste sats *Estote ergo* (I skal derfor ligne Gud, tekst fra Efes. 5,1 og Esajas 25,8) er tredelt, (naturligvis) ligesom sit tekstforlæg, og starter med et møjsommeligt vandrende forløb med små pauser imellem de enkelte tekststavelser i ordene, hvor dette med at stræbe efter at ligne Gud gentages igen og igen. Et tætfort, imiterende forløb fremmaler "gevinsten" (den Herre Herren aftorror tåren af hver en kind) inden den afsluttende doxologi (ære være Faderen og Sønnen...) der i vekselsang mellem én stemmes små, gregorianske melodiformler og korets klangsojlesvar griber tilbage til katolsk tradition. Til sidst (selvfølgelig) en omhyggeligt gennemført fuga, som hos la Cour er urbilledet på den guddommelige, evigt uforanderlige harmoni, sluttende med den "guddommelige" slutakkord (G)9. Generelt vil både de dansksprogede og de latinsksprogede korsatser i denne udgivelse appellere til rigtig mange korsangeres og lyttendes ører. Formerne er overskuelige, der er meget stor variation i satserne og teksten underbygger hele tiden fremdriften i satserne. Det vrirler med dygtige kammerkor i Danmark, som vil kunne have glæde af de også visuelt smukke udgivelser, det samme gælder de større kantorer rundt omkring i kirkerne. De mange lange melodilinjier og overpersonlige klangideal er derimod sværere at forløse for et kirkekor af solostemmer, men med sangere, der i tilstræk-

Har du
også kræft
inde på
livet?

Kræftens Bekæmpelse

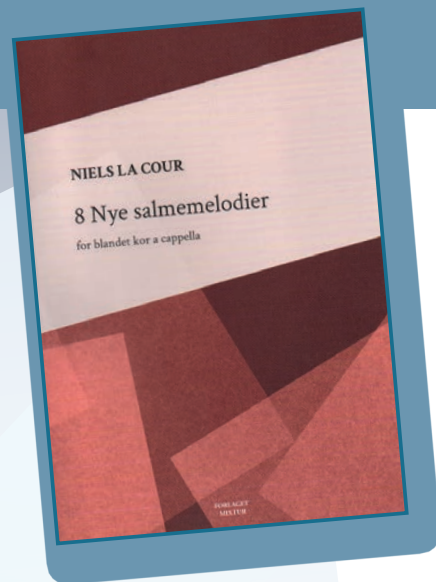
Som medlem
af Kræftens
Bekæmpelse
får jeg særlig
gode forsikringer
for kun
4 kr./md.

Sammenhold
betaler sig

Sandra, 31 år,
Kunde i TJM Forsikring

Læs mere på
tjm-forsikring.dk/kraeftens-bekaempelse

kelig grad er i stand til at blende ind i hinandens klang og en gavmild akustik, kan meget jo lade sig gøre. Et tekstblad med tilhørende oversættelse vil være et must til koncerter.

Fred hviler over land og by – og 3 andre nye salmemelodier for pige-, drenge- eller damekor

indeholder foruden to arrangementer af netop "Fred hviler over land og by" (SSA, SSAA), "Den store mester kommer" (SSA), "I fjerne kirketårne hist" (SSAA) og "I gennem nat og trængsel" (SSA), alle med tekst af Ingemann. "Fred hviler over land og by" har, siden den blev komponeret i 1987, stået som en fornem repræsentant for la Cours compositionsstil, når han skriver enkle, strofiske sange, og været et sikkert hit som en stemningsfuld afslutning på nok så mange korkoncerter. Der må gennem årene have været rig efterspørgsel på bearbejdelser af sangen for andre korsammensætninger end SATB, og måske har komponisten også mærket det. I hvert fald har han igennem årene arrangeret sangen for hhv., SSA, SSAA, TTBB, TTBB og TTB med melodien i mellemstemmen. Heraf optræder de to første arrangementer i denne samling. Samlingens fire salmetekster udtrykker alle den samme grundstemning af aftenro, harmoni og håb. La Cour komponerer, helt i stil med "Fred hviler over land og by", sangene lavmælt og udpræget lyrisk, med primært trinvis stemmeføring og en enkel, let krydret harmonik. Trænede korsangere vil kunne synge satserne fra bladet, og når man kender og elsker "Fred

hviler over land og by" vil det være velgørende at høre de andre Ingemann-tekster iklædt en lignende tonedragt. Foruden denne samling forefindes nu altså også sangen i la Cours egne arrangementer for herrekor, **Fred hviler over land og by – 3 arrangementer for herrekor.**

I samlingen **8 nye salmemelodier – for blandet kor a cappella** findes, foruden de samme salmer som i *Fred hviler over land og by* og *3 andre nye salmemelodier*, salmerne "Frelseren er mig en hyrde god", "Glæd dig, Zion", "På Jerusalem det ny" og "Øjne, I var lykkelige". Alle salmer er komponeret for SATB, "Fred hviler over land og by" desuden i (endnu) en udgave for SAT. Da la Cour altid komponerer efter teksten, er der lidt mere spræl i form af større melodiske spring og forskel i dynamik og vekslende rytmer i nogle af disse end i aftensalmerne i den ovenfor omtalte samling. De er formentlig tænkt til enkeltvis "hverdagsbrug", enten som korsang eller som alternativ melodi til fællessang. Dette sidste understøttes af, at la Cour også har arrangeret sangene for orgel i fællessangsvenlige tonearter.

SAMMEN OG HVER FOR SIG

Af Signe Buch Ladehoff, organist
ved Sortebrødre Kirke, Viborg

Jeg tænker ikke om mig selv, at jeg er verdens største selskabspapegøje, men alligevel synes jeg, at organistjobbet kan være ensomt. Ikke sådan ulykkelig-ensomt, mere bare sådan "har det betydning, det gør alene, jeg skriver noder alene, jeg lægger repertoire for mig selv og koret alene. Jeg er ambitiøs i forhold til en forestillet organist-fagfælle-standard, men i virkeligheden er jeg nok mest omgivet af folk, der egentlig helst bare vil høre noget musik, de kender.

Mens børnene var små, arbejdede jeg som lærer, fordi det var besværligt med arbejdstiderne, når begge forældre var organister. Institutionernes åbningstider og organistens arbejdstider er ikke kompatible; I kender det selv. Da børnene blev så store, at de ønskede sig lidt mindre voksenkontakt, fik jeg et organistem-bede igen, hvilket jeg på mange måder er rigtigt glad for. Men erfaringerne med et andet erhverv har nok skærpet mit blik for, hvad jeg synes er henholdsvis fantastisk og svært ved at være organist. Som organist har man en frihed i sin hverdag, som jeg er blevet meget taknemmelig for efter årene med en skemalagt uge, ligesom jeg er glad for, at jeg ikke behøver at skælde ud eller tvinge nogen til at interessere sig for noget, som de virkelig ikke gider. (Jeg underviste mest i tysk, så på den måde var jeg nok også selv lidt ude om det). Jeg har en kæmpe respekt for dem, der underviser i grundskolen år ud og år ind i et helt arbejdsliv. Ikke alle ville

kunne klare det, ikke jeg.

Der er fordele og ulemper ved alle jobs. Der er noget med kommandovejene og magtforholdene, som er meget enklere på en skole. Og så er der kollegerne! Det kontinuerlige samarbejde og samvær med nogen, der laver det samme som en selv. Som man kan have faglig udveksling med, som kan give én tips og tricks, som ved, hvor udfordringerne er, som står med nogenlunde det samme selv, eller som lige har været på kursus i noget smart, som andre også kan have glæde af – dén dynamik, og så det at være mange ansatte på en arbejdsplads, kan jeg godt savne. Ikke for at tale det lille, daglige fællesskab i kirken ned: Det kan også noget! Men det er ikke altid, at kirketjeneren og præsten er optagede af det samme som organisten; I kender det selv.

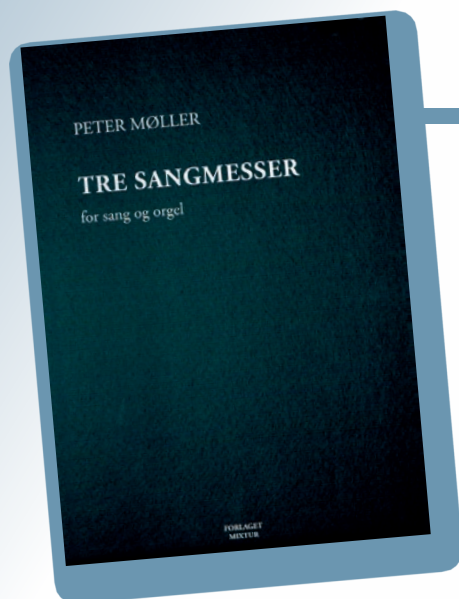
For mig giver det en oplevelse af musikalsk kollegaskab, når jeg har mulighed for at spille sammen med andre musikere, og arbejdsmæssigt er det nok i samspil og i korarbejde, at jeg kan mærke, at jeg og musikken lever. Derudover har jeg stor glæde af, at der i Viborg er en mangeårig tradition for et stærkt samarbejde mellem byens organister. Samarbejdet har – udover almindelig erfaringsudveksling - drejet sig om koncert-koordinering, så der ikke blev lagt for mange koncerter oven i hinanden (større er byen heller ikke) og planlægning af forskellige musikalske begivenheder. Sidstnævnte har med tiden grebet om sig på den måde,

at vi – de seks kirker i Viborg by - har det fælles barn, der hedder "Viborg Internationale Kirkemusikfestival". Det er en festival, som nu har fundet sted tre gange, i 2016, 2018 og 2022 (sidste festival blev udsat to gange på grund af I-ved-hvad), og som bakkes op af både provstierne, kommunen og en masse fonde. Det giver mulighed for at få koncerter til byen, som de enkelte kirker vanskeligt ville kunne arrangere på egen hånd, og så giver det os noget konkret at være sammen om. Organister i Viborg er lige så aparte som alle andre organister, så det er jo ikke, fordi det nødvendigvis er nemt at få sådan et forpligtende samarbejde til at lykkes. Det kan være svært at blive enige om, hvad vi vil, hvorfor vi vil det, hvad der er en god koncert, hvad der er indenfor og udenfor skiven. Det er besværligt og stressende, der er mange penge i spil, der er mange forskellige hensyn, der skal tages, og der er en masse praktisk bøvl. Men de store musikalske oplevelser er også noget, der binder os sammen, og som gør, at vi lærer hinanden at kende. Og NAR festivalen endelig er der, og vi mødes til alle koncerterne – så er det, som en af mine kolleger sagde, ligesom at være på en studietur sammen, hvor verden kommer til os i stedet for, at vi rejser ud.

Man er nødt til at øve sig alene. Men derudover synes jeg, at de sjoveste arbejdsopgaver er dem, man kan planlægge, gennemføre og evaluere sammen med andre. Måske kender I det selv.

Lars Kristian Hansen: Orgelkoraler og fantasier til kirkeåret bd. 7. Anvendelige satsers til store og små orgler. *Nodehæfterne kan bestilles via lars@larskristianhansen.dk og noder.dk Pris kr. 139*

Syvende hæfte i Odense-organisten Lars Kristian Hansens serie med orgelkoraler og fantasier fortsætter den gedigne trend fra de tidligere udgivelser. Komponisten skriver godt og idiomatisk for orglet, ofte i en romantisk, fransspræget stil, og stykkernes omfang og tekniske krav er moderate. Det anføres i forordet, at de fleste satsers kan spilles på et manual med pedal, enkelte også uden pedal og flere på klaver. Det vil dog for de fleste satsers vedkommende klæde musikken med et større orgel med klangresurser, der kan komplettere den karakterfulde musik.

Peter Møller: Tre sangmesser for sang og orgel. *Forlaget Mixtur. Pris kr. 99*

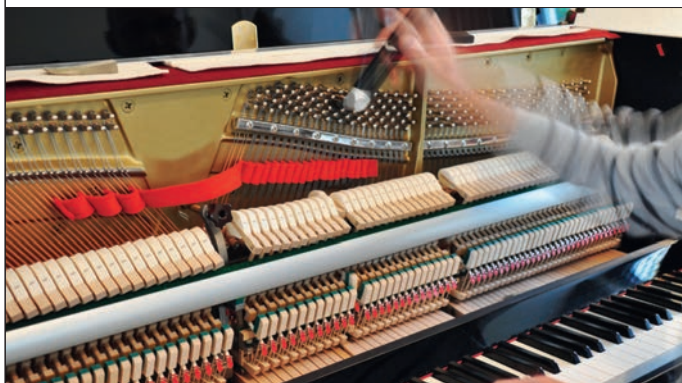
På DOKS' årskursus i Esbjerg i 2021 blev den ene af Peter Møllers tre sangmesser for unison sang og orgel sunget ved stævnegudstjenesten i Treenighedskirken. Peter Møller var som bekendt katolik, selvom han hele livet igennem virkede i folkekirken, og hans tonesættelser af de fem ordinariusled fra den katolske messe er udsprunget af den gregorianske tradition. Flere af deltagerne, der sang med på disse enkle, værdige og diskret personlige melodier luftede ønsket om at få dem udgivet. Og her er de så i en fin udgave ved Lasse Toft Eriksen, der skriver i forordet: "Det er et håb, at sangmesserne med denne udgivelse kan gøre gavn også i en protestantisk sammenhæng som solistiske/unisone korindslag i f.eks. musikgudstjenester, eller at enkeltdele kan bruges f.eks. under nadveren. *Kyrie* kan synges som vekselsang mellem forsanger og kor, og intonationen til *Gloria* kan synges af en præst eller forsanger."

"Himlen jubler! Jorden synger!". Sange for tenor og orgel af Gottfred Matthison-Hansen, Hans Matthison-Hansen, Frederik Rung, Christian Barnekow, Jacob Fabricius, Ludolf Nielsen, Gunnar Foss, Rued Langgaard, P.E. Lange-Müller. David Danholt, tenor, Jørgen Ellegård Frederiksen, orgel, Michael Germer, violin. PACD 183

Det er et længe forsømt repertoire af kirkelige arier og åndelige sange, som tenoren David Danholt (der også er formand for Dansk Kirkemusikerforening) og organist Jørgen Ellegård Frederiksen, Bagsværd Kirke, har hentet frem fra glemslen og indspillet. Den danske romantiske kirkemusik blev skubbet ud i mørket, da Thomas Laub, Carl Nielsen og ikke mindst deres tilhængere overtog dansk kirkemusik. Det var musik som appellerede til den enkelte tilhører snarere end menigheden som kollektiv, og hvis formål var at "stemme tilhørerne og gøre dem modtagelige for ordet". Der er ikke megen musikalsk forbindelse til gammel tradition, teksterne er mest opbyggelige åndelige digte, og selv når der bruges tekster som Frederik Rungs "Agnus Dei", er det musikalske resultat mere opera end messe. Men hørt på sine egne præmisser er der mange originale og virkelig gode sange iblandt de meget afvekslende 16 skæringer på cd'en. "Himlen jubler! Jorden synger!" er teksten til en kirkearie af Hans Matthison-Hansen, hvis flot svungne melodilinjers er meget overbevisende. Et overraskende stærkt dramatisk stykke er Jacob Fabricius' "Jeg har en angst som aldrig før". Orglet i Sankt Matthæus Kirke passer perfekt til repertoireet og er fint indfanget af optagelsen, og David Danholts velklingende, heroiske tenorstemme har også blidere piano-nuancer på paletten. I de tre sange af Ludolf Nielsen medvirker også Michael Germer på violin.

PIANOKOMPAGNIET

Pianokompagniet er et team af erfarne klaverstemmere og instrumentmagere.

På vores værksted findes altid et udvalg af brugte istandsatte klaverer og flygler af anerkendte fabrikater, blandt andet nyere brugte japansk producerede Yamaha klaverer og flygler.

SCHIMMEL
PIANOS

Pianokompagniet forhandler Schimmels klaverer og flygler. Schimmel er grundlagt i 1885 og produceres i Braunschweig, Tyskland.

Pianokompagniet ApS · J. P. Larsens Vej 17C · 8220 Brabrand · tlf. 7023 8088 · aar@pianokompagniet.dk

www.pianokompagniet.dk

SIRENA RECORDER QUARTET

Fra arvefjender til broderfolk

- en musikalsk rejse i den dansk-svenske historie

Gennem musik og fortællinger bindes fortid og nutid sammen.
Med nedslag i årstallene 1320, 1420, 1520 etc. helt op til 2020 bevæger koncerten sig fra krig og kriser til fred og fordragelighed.

Tlf. 28376932 • karina@agerbo.eu • www.sirena.se

MAX REGER 150 ÅR 1873-2023

Tre koncertforslag med musik af Bach og Reger
v. Erik Kolind, orgel

1. Variationer

Bach partita og Regers Fis-mol variationer
(op. 73)

2. Fantasi og Fuga

Musik af Bach, Boëly og Reger
(op. 135b)

3. Koralfantasi

Musik af Reincken, Bach og Reger
(op. 52,2)

For nærmere information: tel: +45 40 62 54 16 - mail: erik_kolind@hotmail.com

11. SØNDAG EFTER TRINITATIS, 2. TEKSTRÆKKE

Klaus Viggo Jensen, organist ved Ringkøbing Kirke, fortæller om sine musikvalg

Ringkøbing Kirke er en korskirke og har to orgler. I søndre korsarm står hovedorglet, et 22 stemmers Frobeniusorgel fra 1974, og i vestenden et barokorgel med 13 stemmer fordelt på hovedværk og sokkelværk. Barokorglet blev bygget af Mads Kjærsgård i 2019 bag en facade fra Chr. IV's tid. Klaus Viggo Jensen har været organist i kirken siden 2002 og fortæller, at han som regel spiller på begge orgler under en højmesse. Barokorglet står det mest fordelagtige sted, akustisk set, men byder på udfordringer ved salmeledsagelse pga. den høje kammertone og middeltonestemningen. Derfor kommer valget af orglet først, når han har salmerne på plads. Menigheden sætter stor pris på barokorglet, som også kan følge med til en del nykomponerede værker, herunder nogle af Klaus' egne kompositioner.

Kirkens kor har omkring 14 medlemmer, hvoraf cirka halvdelen medvirker ved gudstjenesten. Det består primært af gymnasieelever, og som så mange andre steder mangler der herrestemmer. Klaus

laver derfor gerne selv SAB-satserne, som koret synger under altergangen, deriblandt dagens sats fra Lars Busk Sørensen's Salmer til vor Tid.

Om præ- og postludiet siger Klaus: "Der kan ske meget inden man kommer til teksten, så jeg vælger gerne orgelstykker der passer til første og sidste salme, f.eks. orgelkoraler."

Klaus Viggo Jensen betegner Ringkøbing Kirke som et smørhul, hvor der er fremragende samarbejde mellem medarbejderne. "For eksempel arbejder jeg oftest sammen med præsten om salmevalget, og det er en utrolig fornøjelse at arbejde med unge mennesker i kirkekoret. Jeg havde ellers ingen tilknytning til Vestjylland, men jeg trives virkelig godt her. Og med bygningen af det fantastiske barokorgel for et par år siden gik en mangeårig drøm i opfyldelse."

Salme- og musikvalg

Præludium: Mads Hock: *Vågn op og slå på dine strenge* (Mixtur: 15 præludier over morgensalmer)

Salmer: 745, 294, 397, 151, 613, 425
Korsang under altergang: *Du kærlighedens helt, dit liv* (Lars Busk Sørensen/Bjarne Haahr)

Postludium: J.G. Walther: *Herr Jesu Christ, dich zu uns wend* (Breitkopf & Härtel, I, 36, var. 6)

Ringkøbing Kirke

Foto: Søren Palmelund

Frobeniusorgel

Foto Søren Palmelund

Kirkekor

Barokorglet

Foto Søren Palmelund

”INGEN SKAL FÅ ONDT I MAVEN AF AT GÅ PÅ ARBEJDE”

Sådan sagde kirkeministeren i en video-hilsen til kirkefunktionærernes fagforening i forbindelse med fællesmødet den 20. juni. Desværre kunne hun ikke være til stede, men i sin hilsen understregede ministeren at folkekirken skal være en god arbejdsplads, og at hun er interesseret i at høre erfaringer fra alle parter, også menighedsrådenes ansatte.

Kirkefunktionærernes formandskreds har udbygget samarbejdet de seneste år, og har med effekt stået sammen om fælles synspunkter som f.eks. forhandlingsretten. I den stående debat om det psykiske arbejdsmiljø ønsker organisationerne at pege på konkrete områder, hvor der med fordel kan sættes ind også uden gennemgribende strukturændringer. Som ministeren sagde i sin hilsen, er strukturdebatten ikke fredet, men det er nødvendigt at gøre noget inden for de givne rammer.

De faglige organisationer peger på tre områder, hvor der bør sættes ind.

Tilsyn med menighedsrådene. Da menighedsrådene er offentlige myndigheder, er det ikke bare muligt men pligtigt at føre tilsyn. Der er behov for meget mere fokus fra provst, biskop og stifter på tilsynsrollen og vilje til at gribe ind, når tingene kører af sporet. De ansatte lades for ofte i stikken som ofre for en inkompetent eller destruktiv ledelsesstil. Det skal være naturligt for en medarbejder at henvende sig til provsten hvis menighedsrådet ikke håndterer problemerne,

og det er nødvendigt at provsten i så fald ser på helheden og ikke kun præsternes synsvinkel. Såfremt et menighedsråd ikke evner at skabe rimelige arbejdsvilkår må stiftet gribe ind. På samme måde som man sikrer økonomi og bygninger hvis menighedsrådene ikke lever op til deres forpligtigelser, skal tilsynet gribe ind og sikre mennesker. Tilrettevisninger om det psykiske arbejdsmiljø skal følges, ellers bør menighedsrådet kunne fratages arbejds-giveransvaret.

Relationel ledelse. Der er behov for en grundig oplysning om ledelsesstil. Der findes rapporter, viden og vejledning om at anerkende sprogbrug og rum til selvledelse er den model, der virker i folkekirken. Alligevel ser DOKS et stigende antal sager, hvor provstikonsulenter, kontaktpersoner og administrationschefer agerer magtfuldkomment uden reelt ønske om at skabe en dialogbaseret dagligdag. DOKS oplever, at menighedsråd og præster fralægger sig ansvaret og tilsyneladende passivt ser til at en arbejdsplads går i opløsning, og medarbejdere, der har tjent stedet i mange år, bliver syge eller søger væk.

Anerkendelse af medarbejdernes betydning. For det tredje er det vigtigt, at medarbejderskaren bliver taget alvorligt som det tredje ben i den trekant, der driver folkekirken frem. De gejstlige, menighedsrådene og kirkefunktionærerne tegner den folkekirke befolkningen bakker op om. Der mangler fuld anerkendelse af at medarbejderne skal inddrages i beslut-

ninger, og der er brug for dialog mellem de gejstlige og menighedsrådenes ansatte. Uligheden i at præster er fuldgeldige medlemmer af menighedsrådene, (nogle steder kan der være mange præster), mens de øvrige medarbejdergrupper må nøjes med én enkelt repræsentant, er problematisk. Det er vigtigt, at stifternes obligatoriske introkurser benyttes, og at indholdet er relevant. Når alle faggrupper inkl. præster mødes, introduceres de til dagligdagen og det nødvendige respektfulde samarbejde, der er grundlaget for et godt arbejdsmiljø. DOKS mener desuden, at der er særligt behov for at styrke forståelsen mellem organister og præster. Det kan ske ved kurser, efteruddannelse og ved at organister og kommende præster møder hinanden som led i deres grunduddannelse.

Når ovenstående er sagt, skal alle huske at de fleste der arbejder i folkekirken går glad på arbejde. Men så længe der er nogle der får ondt i maven af forholdene på arbejdspladsen er det ikke godt nok, og derfor skal debatten om trivsel og det psykiske arbejdsmiljø fortsætte.

Jeg glæder mig til, sammen med mine formandskolleger, at udfolde organisationernes hovedpunkter for kirkeministeren og andre politikere når arbejdet genoptages efter sommerferien.

Indtil da ønskes alle en god ferietid.

Organistbladet bringer oplysninger om koncertrækker, festivals og andre arrangementer. Send gerne oplysninger om din arrangementsrække til organistbladet@doks.dk

DOKS-ARRANGEMENTER

26. august, 30. september,
18. november,
20.-21. januar 2023

Bestyrelsesmøder i DOKS

26. august

Åbent hus i Store Kannikestræde 8 st.
kl. 16-18

1.-3. maj 2023

DOKS' årskursus i Svendborg

KURSER

22. september – 6. oktober

Mindset træning for musikere
– ro til læring og performance
v/ Margrethe Smedegaard. 3 torsdage
kl. 15-17 i Folkekirkens Hus, Aalborg
www.kirkemusikskole.dk

23. september – 14. oktober

Orglet og salmesangen. Fokus på
nyere rytmiske salmer og hvordan man
integrerer rytmegruppens funktion i
salmespillet på orglet v/ Lise Dynesen.
4 fredage i Roskilde
www.kirkemusikskole.dk

11.-13. november

Orgelekskursus til Groningen-området
v/ Kristian Lumholdt og Hans Chr. Hein
www.kirkemusikskole.dk

FESTIVALER OG KONCERTTRÆKKER

KØBENHAVN

6.-27. august

KØBENHAVNS DOMKIRKE
Sommerkoncerter lørdage kl. 12

1. oktober – 31. december

KØBENHAVNS DOMKIRKE
Matinée lørdage kl. 12

3. august, 14. oktober,
5. november

HOLMENS KIRKE
Koncertserie til markering Jakob Lorentzens
25-års jubilæum i Holmens Kirke

3.-31. august

HOLMENS KIRKE
Holmens Internationale Orgelfestival
onsdage kl. 12.00

5.-26. august

TRINITATIS KIRKE
Sommerkoncerter fredage kl. 12

5.-26. august

HELLIGAANDSKIRKEN
International orgelfestival
fredage kl. 16.30

7.-28. september

SCT. MATTHÆUS KIRKE
ORGEL+ - Koncerter med orgel +
instrumenter, sangere og ensembler.
Onsdage kl. 19:30

11. august - 1. september

GRUNDTVIGS KIRKE
Sommerkoncerter på 3 orgler
torsdage kl. 19.30

1.-29. august

JESUSKIRKEN
Jesuskirkens sommerkoncerter på
Cavaillé-Coll-orglet mandage kl. 20

HELSINGØR

3.-17. august

SCT. MARIÆ KIRKE
Festivalkoncerter onsdage kl. 20.00

ROSKILDE

21. august – 16. november

ROSKILDE DOMKIRKE
Orgelkoncerter den 3. søndag
i måneden kl. 17

2.-30. august

ROSKILDE DOMKIRKE
Turistkoncerter tirsdage kl. 12:00-12:20 –
en introduktion til Raphaëlisorglet

MARIBO

9.-30. august

MARIBO DOMKIRKE
Sommerfestival tirsdage kl. 19

SVENDBORG

3.-7. august

SCT. NICOLAI KIRKE
Svendborg internationale orgelfestival
alle dage kl. 20

RANDERS

2.-30. august

SCT. MORTENS KIRKE
Sommerkoncerter hver anden tirsdag
kl. 19.30. Der indledes hver gang med en
klokkespilskoncert fra kl. 19

AARHUS

3.-31. august

AARHUS DOMKIRKE
Sommerkoncerter onsdage kl. 17

1. oktober - 26. november

SKT. LUKAS KIRKE
Torvedagskoncerter hver lørdag
kl. 12-12.30

HADERSLEV

5.-26. august

HADERSLEV DOMKIRKE
Haderslev internationale orgelfestival
fredage kl. 16.30. Ved alle koncerter spilles
orgelmusik af César Franck

RIBE

1.-4. september

RIBE DOMKIRKE
Rued Langgaard Festival "Uendelighed".
Musik af Per Nørgård, Else Marie Pade og
Rued Langgaard

DOKS'EN UD AF BOKSEN Af Mikael Garnæs

PÅ NOGLE OMRÅDER MINDER KIRKEN OM TEATRET

Jens Kaas

Jens Kaas, organist i Marmorkirken, om at være musiker i folkekirken og ved teatret

Jens Kaas har været organist ved Marmorkirken i København siden 1988. Side-løbende hermed var han i mange år ansat ved Det Kgl. Teater som organist, cembalist og repetitør. De parallelle karrierer som pianist og organist er måske ikke så usædvanlige, men rækkefølgen er, fortæller han. "Mange har først taget klavereksamen, og da de har indset, at det kunne de ikke leve af, efterfølgende en organistuddannelse. Jeg begyndte med orglet og tog kirkemusikalsk diplomeksamen på DKDM i 1980 som elev af Jørgen Ernst Hansen og Grethe Krogh. Men allerede under orgelstudiet havde jeg Birgit Gürtler som en inspirerende klaverlærer. Og en afholdt teorilærer spurgte mig en dag: "Tror du, at du og folkekirken er noget for hinanden?" Jeg blev ansat ved i Christianskirken i Kgs. Lyngby, men kort efter begyndte jeg på klaverstudiet. Fuldtidsstudiet og arbejdet som organist betød, at jeg spillede fra morgen til aften. Det havde jeg det godt med, og jeg har aldrig haft fysiske problemer."

"Konservatorieuddannelsen var langt

mere omfattende den gang – 7 år imod 5 i dag. Jeg synes det er synd med nedskæringerne i uddannelsen, der er mange ting der skal vendes når et ungt menneske skal rundt i alle mulige afkroge af sig selv, orglet og musikken. Vi fik også flere timer dengang. Det var en generøs tid, hvor man stort set fik hvad man bad om. Jeg mindes at have fået undervisningstimer mellem kl. 12 og 1 om natten. Det er mit indtryk, at der ikke er så godt råd i dag."

Jens Kaas blev ansat som repetitør på Det Kgl. Teater i 1986. "Man skulle være lidt af en blæksprutte. Jeg spillede faktisk mest orgel og cembalo ved forestillinger. Der er virkelig mange operaer, hvor der forekommer et orgel. Desuden spillede jeg et hav af secco-recitativer på cembalo til operaer af Mozart, Rossini og andre. Ind imellem arbejdede jeg med sangere. Det var en fest at være med til. På et teater skal man være forberedt på hvad som helst. Man kan møde frem og tro, at man har styr på det hele, og så kan der alligevel opstå kaos. Det kræver gode nerver, men det er en fantastisk atmosfære."

"Teatret var en fysisk, kropslig oplevelse, kirken er en åndelig. Alligevel minder de på nogle punkter om hinanden. Der er elementer af teater i gudstjenesten, det handler om hvad det er at være menneske. Liturgien har et element af skuespil, og det er ryggraden i gudstjenesten. I Marmorkirken har vi en stram liturgi, hvor hvert element får lov til at tale for sig selv. Liturgien skal være en ramme, man kan forsvinde ind i. Hvis den er for påtrængende, bliver man hylet ud af den. Det gælder om at forstyrre mindst muligt."

"Marmorkirken er et fantastisk rum med et formidabelt orgel, som Carl Riess fik bygget. Jeg har et forbilledligt forhold til min præst, som jeg nu har arbejdet sammen med i 26 år. Så trods min konservatorie-teorilærers skepsis vil jeg sige, at folkekirken og jeg er noget for hinanden."